

Slova jednoznačná a mnohoznačná

▶ Slova jednoznačná

- ▶ Mají **jeden** věcný (slovní) význam
- ▶ Odborné názvy (meteorit)
- ▶ Vlastní jména (Sněžka)
- ▶ Citoslovce (frnk, mňau)

▶ Slova mnohoznačná

- ▶ Mají **více** věcných (slovních) významů
- ▶ Např. list (část rostliny / kus papíru / dopis / listina)
- ▶ Jeden význam je vždy **základní**

Významové vztahy mezi slovy

- ▶ **SYNONYMA – SLOVA SOUZNÁČNÁ**
(Slova stejného nebo podobného významu, různé slohové nebo citové zabarvení)
- ▶ Hoch – chlapec; běžet – utíkat
- ▶ Vlasy – pačesy, odbíjená - volejbal
- ▶ **ANTONYMA – SLOVA PROTIKLADNÁ**
(opačného významu)
- ▶ Láska – nenávisť, veselý – smutný, pracovat – odpočívat, pěkně – ošklivě
- ▶ Předpona ne-, bez -
 - ▶ slyšet – neslyšet
 - ▶ zásadový - bezzásadový

- ▶ **HOMONYMA - SLOVA SOUZVUČNÁ** (slova která stejně znějí, ale mají jiný význam)
- ▶ raketa – páčka s pružným výpletem (tenisová)
- ▶ raketa – létací zařízení překonávající gravitaci
- ▶ Homonyma nejsou slova mnohoznačná!

Metafora

- ▶ přenášení pojmenování na základě **vnější** podobnosti
 - ▶ **Rameno:** část těla – část řeky
 - ▶ **Hrdlo:** krk – úzká část lahve
 - ▶ **Kohoutek:** kur domácí – část vodovodu
 - ▶ **Komora:** místnost – část srdce
- ▶ Další příklady:
 - ▶ **Beránek:** Na louce pobíhal bílý beránek. Petr je proti Tomášovi úplný beránek.
 - ▶ **Jidáš:** Jidáš zradil Ježíše Krista pro pár stříbrných. Hledali jsme mezi sebou jidáše.

Metonymie

- ▶ přenesení pojmenování na základě **vnitřní** souvislosti
- ▶ Jméno vynálezce se přenáší na vynález, výrobek:
 - ▶ **Německý lékař Roentgen** – rentgen
 - ▶ **Rakouský cukrář Pischinger** – píšingr
 - ▶ **Německý chovatel Dobermann** – dobrman
 - ▶ **Američan S. Colt** – kolt
- ▶ Jméno vědce se přenáší na fyzikální jednotky:
 - ▶ **Isaac Newton** – newton
 - ▶ **Anders Celsius** – stupeň Celsia